

Skantzin aitat

Vanha kansa Karviassa siunasi kylvönsä värssyllä: ”Ylene ylemmäs yhden silmä. Kasva korkeammaks katehen korvaa.”

Skanssin aittojen rakennusaikaan Karviassa oli runsaan 50 asuttua taloa/torppaa. Aitat kuuluvat edelleen saman suvun omistukseen, jolle tälle samalle paikalle Pietari Brahe 5.6.1640 myönsi kestikievaritalon oikeudet. Aitoista nuorempi on vuodelta 1769 ja sijaitsee alkuperäisellä paikallaan. Vanhempi aitta on rakennettu 1710 ja on alkujaan sijainnut noin 60 metriä etelämpänä nykyisestä paikastaan sekä ovi seinusta pohjoiseen päin.

1700-luvulla ruis oli alueellamme tärkein talonpojan viljalaji. Rukiista saatiin leipää, mutta sitä käytettiin yleisesti myös maksuvälineenä. Niinpä aitat olivat talonpoikien ensimmäisiä rakennuksia, joihin laitettiin lukko. Monta aittaa pihapiirissä pidettiin vauraan talon merkinä. Ruis kylvettiin maahan Pertun-viikolla elokuun loppupuolella. 1700-luvulla laskettiin ruista tarvittavan 1,5 tynnyriä ihmistä kohden vuodessa eli 146 kg/v. Jyvien ohella vilja-aitassa voitiin säilyttää jauhoja kannellisessa puusaavissa ja pellavia yläorsilla, mikäli tilaa oli. Vilja-aitoissa ei koskaan nukuttu. Rotat ja hiiret olivat aittojen epämieluisia vieraita, siksi oviin on tehty kissanluukku. Vielä nytkin aittojen ollessa viljattomina kissat pujahtavat tarkistamaan hiiritilanteen. Aitat ovat myös turvallisia poikasten pesäpaikkoja.

Suomen sodan aikaan kasakat liikkuvat useamman kerran Karviassa. Ammusreijät vanhemman aitan seinässä arvellaan olevan tältä ajalta. Kerrotaan kasakoiden vuoden 1808 kesällä majailleen muutaman päivän kievarissa. Kenties talonväki pakeni kasakoita aitan suojaan. 1950-luvulla Satakunnan museon toimesta tutkittiin aitan ammusjälkiä ja siinä yhteydessä luultavasti viimeisetkin kuulat irrotettiin seinähirsistä.

Kaija Kangas 2016